

ดนตรีประกอบการแสดงแม่ต๋ำเต้า

Music for Mang Tabtao Show

สุดารัตน์ บุญเกียน*

Sudarat Bunkian

ประทีป นักรู้**

Prateep Nakpee

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดงแม่ต๋ำเต้า คณะบ้านโสกศิลป์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบของดนตรีประกอบการแสดงแม่ต๋ำเต้า คณะบ้านโสกศิลป์ และ เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของการแสดงแม่ต๋ำเต้าที่มีต่อชาวตำบลบ้านโสก เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยาการดนตรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นหลักจากการสัมภาษณ์และการสังเกต รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากเอกสารแล้วจึงนำผลการศึกษาเรียบเรียงเชิงพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า แม่ต๋ำเต้าคณะบ้านโสกศิลป์ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2547 โดยนางเตือนใจ สิงหนันที่ได้นำรูปแบบและบทแสดงมาจากคณะของนายสมภาร ราชอาจลักษณะทางดนตรีประกอบการแสดงแม่ต๋ำเต้า พบว่า มีการใช้เครื่องดนตรีไทยผสมเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน เพลงที่ใช้ประกอบด้วยเพลงโหมโรง เพลงออกระบำ เพลงนางนาค เพลงสร้อยตัด เพลงเชิด และเพลงลำแคน มีลักษณะเป็นเพลงท่อนเดียว สามารถบรรเลงซ้ำท่อนได้หลายครั้ง รูปแบบทำนองเพลงมี 2 แบบ คือ ทำนองซ้ำ อัตราจังหวะสองชั้น ได้แก่ เพลงออกระบำ เพลงนางนาค และเพลงสร้อยสนตัด และเพลงเร็ว อัตราจังหวะชั้นเดียว ได้แก่ เพลงลำแคน และเพลงเชิด การแสดงแม่ต๋ำเต้า คณะบ้านโสกศิลป์มีบทบาทหน้าที่ด้านความบันเทิง ด้านความสามัคคี และด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านโสก อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์

คำสำคัญ : แม่ต๋ำเต้า / บ้านโสก / โสกศิลป์ / ออกระบำ

*นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการดนตรีและนาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ABSTRACT

This research is for the purpose of the study of the Tap Tao. The Ban Sok Arts Faculty studies the composition of music for the show L'Tap Tao. The Ban Sok art study the role of the insect on the Tap Tao Ban Sok. There will be an anthropology study of music that would regulate qualitative research using collective field data as well. The research will also be base on interviews and observations. The study includes data from documents. The results of the study were compiled with descriptive analysis. The research found that L'Tap Tao Ban Sok Arts Council was established in 2547, and has taken the form and role of the board. The show features music from L'Tap Tao in Thailand and was found to have used different mix of instruments. The Northeastern folk music instruments used includes: music dance, music Nak, necklace music, and songs were cut Eplgechid Canyon that looked like a single piece of music. The piece can be played multiple times. There are two forms of melody: a melody that has slow stroke rate, there is also second floor dance music, as well as songs and music from NakSrgain cut. And melody with rate of strokes that include Days Inn and Song Lam Eplgechid.

Keywords : Mangtabtao / Baansok / Soksil / Okrabum

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรี เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านอารมณ์ จิตใจ และความรู้สึกของมนุษย์ ทั้งยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นได้อีกด้วย นอกจากนี้ดนตรียังช่วยให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ รวมทั้งสามารถนำไปประกอบการละเล่น หรือการแสดงต่างๆ เพื่อสร้างความบันเทิงได้

การแสดงแมงตบเต่า เป็นการแสดงที่ใช้ดนตรีบรรเลงประกอบการแสดงเพื่อเพิ่มความบันเทิงใจ เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่เก่าแก่ มีลักษณะเฉพาะนับว่าเป็นเอกลักษณ์สำคัญของชาวตำบลบ้านโสก อำเภอลำลูก จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งในอดีตเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย การแสดงแมงตบเต่านี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคม

การแสดงแมงตบเต่า ดำเนินเรื่องโดยการเจรจาลับล่ำ (ร้อง) มีลักษณะการขับร้องคล้ายคลึงกับหมอลำ คือ มีการขับร้อง โดยใช้ภาษาพื้นเมือง มีทำนองการขับร้องคล้ายกับทำนองหมอลำ มีรูปแบบการแสดงที่คล้ายคลึงกับลิเกหรือหมอลำหมู่ คือ ตัวพระนั่งโจงกระเบน ตัวนางนั่งขึ้น แต่งกายด้วยเครื่องประดับระยิบระยับ ส่วนตัวละครอื่นๆ แต่งกายให้เหมาะสมกับบทบาท และเนื้อเรื่องของแต่ละเรื่องที่ใช้นำการแสดงนั้น เป็นวรรณกรรมที่แต่งโดยกวีพื้นบ้าน สืบทอดแบบมุขปาฐะ มีเนื้อหาสองแง่สองง่ามสอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง ทำให้เกิดความสนุกสนาน เป็นที่ชื่นชอบของผู้ชม เรื่องราวที่แสดงแฝงด้วย ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีต่างๆ เป็นการสะท้อนวิถีชีวิตและสังคมได้เป็นอย่างดี

การแสดงแมงตบเต่าในอดีตใช้ผู้แสดงเป็นชายล้วน แสดงตามบทบาทที่ตนเองได้รับ ต่อมาการเล่นแมงตบเต่าได้พัฒนาการแสดงโดยใช้ชายจริงหญิงแท้แสดงในการแสดง และใช้วงดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะ คือ ใช้เครื่องดนตรีไทยผสมกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน บรรเลงประกอบการแสดง เช่น ฆ้องวงเอก ซอ พิณ แคน เป็นต้น

ในปัจจุบันอิทธิพลวัฒนธรรมดนตรีและการแสดงต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทในพื้นที่อำเภอหล่มสัก ทำให้การแสดงแมงต๋มเต่าเริ่มถูกลดความนิยมลง ทำให้ในอำเภอหล่มสักเหลือคณะแมงต๋มเต่าที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งด้านดนตรีและการแสดงเพียงคณะเดียวคือ “คณะบ้านโสกศิลป์” โดยมีนางเตือนใจ สิงหนันท์ เป็นหัวหน้าคณะ และมีผู้แสดงและนักดนตรีเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ยังไม่มีเยาวชนเข้ามาสืบทอดการแสดงอันทรงคุณค่านี้ไว้

จากปัจจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่องดนตรีประกอบการแสดงแมงต๋มเต่า คณะบ้านโสกศิลป์ ตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีความสำคัญในการแสดงแมงต๋มเต่าที่เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่า สะท้อนวิถีชีวิตและสังคมของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ในด้านของวงดนตรีและเพลง ที่ใช้ประกอบการแสดงแมงต๋มเต่านั้น นับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งที่ทำให้การแสดงแมงต๋มเต่ามีความสนุกสนาน มีความน่าสนใจ และได้รรถรสในการรับชม โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของการแสดงแมงต๋มเต่า คณะบ้านโสกศิลป์ องค์ประกอบของดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงแมงต๋มเต่า และบทบาทหน้าที่ของการแสดงแมงต๋มเต่าที่มีต่อชาวบ้านตำบลบ้านโสก เพื่อบันทึกไว้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัย และเป็นข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัยด้านมานุษยวิทยาการดนตรี ตลอดจนเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอันทรงคุณค่าไว้สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดงแมงต๋มเต่า คณะบ้านโสกศิลป์
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของดนตรีประกอบการแสดงแมงต๋มเต่า คณะบ้านโสกศิลป์
3. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของการแสดงแมงต๋มเต่าที่มีต่อชาวบ้านตำบลบ้านโสก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ดนตรีประกอบการแสดงแมงต๋มเต่า ในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการทางด้านมานุษยวิทยาการดนตรี ในการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในการแสดงแมงต๋มเต่า คณะบ้านโสกศิลป์ ตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านดนตรีประกอบการแสดงแมงต๋มเต่า คณะบ้านโสกศิลป์ สรุปและอภิปรายผล มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

แหล่งข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลภาคสนามจากนักดนตรีและนักแสดงแมงต๋มเต่า คณะบ้านโสกศิลป์ ตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
2. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
5. เครื่องบันทึกเสียง
6. กล้องบันทึกภาพนิ่ง
7. กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สืบค้นข้อมูลที่ปรากฏจากเอกสาร ผลงาน และสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงแมนดะบัตเต้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย หนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. ลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลการแสดงแมนดะบัตเต้า คณะบ้านโสกศิลป์ โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้นำมาเรียบเรียงเป็นลายลักษณ์อักษร ในด้านของวงดนตรี เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงแมนดะบัตเต้า คณะบ้านโสกศิลป์ ถ่ายทอดทำนองเพลงในรูปแบบโน้ตไทย เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไปตามวัตถุประสงค์ในประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ประวัติความเป็นมาของการแสดงแมนดะบัตเต้า คณะบ้านโสกศิลป์

ประเด็นที่ 2 วิเคราะห์องค์ประกอบดนตรีประกอบการแสดงแมนดะบัตเต้าคณะบ้านโสกศิลป์

ประเด็นที่ 3 บทบาทหน้าที่ของการแสดงแมนดะบัตเต้าที่มีต่อชาวตำบลบ้านโสก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเรียบเรียงข้อมูลตามลำดับก่อนหลัง จัดแบ่งข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่สมบูรณ์แล้วไปทำการวิเคราะห์ตามหลักการแนวความคิดและทฤษฎีด้านมานุษยวิทยาการดนตรี ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในกรวิจัยครั้งนี้ ตามประเด็นในการวิเคราะห์ข้อมูลในหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ประวัติความเป็นมาของการแสดงแมนดะบัตเต้า ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีการแพร่กระจาย ทฤษฎีการแพร่กระจาย (Diffusion Theory) ของคาลโครน (Kaarlekrohn) นักคติชนวิทยาชาวฟินแลนด์ และสติธอมป์สัน (Stith Thompson) ที่กล่าวไว้ในหนังสือชนบทธรรมเนียมประเพณีของอีสาน ของจารุวรรณ ธรรมวัตร มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการแสดง และการสืบทอดการแสดง

3.2 ลักษณะทางดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงแมนดะบัตเต้า คณะบ้านโสกศิลป์ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีด้านดนตรีวิทยา ของประทีป นกปี ในการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นลักษณะทางดนตรี วงดนตรี บทเพลง ทำนองเพลง และจังหวะของเพลง ที่ใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดงแมนดะบัตเต้า คณะบ้านโสกศิลป์ เพื่อค้นหาลักษณะเฉพาะของดนตรีประกอบการแสดงแมนดะบัตเต้า คณะบ้านโสกศิลป์

3.3 บทบาทหน้าที่ของการแสดงแมนดะบัตเต้าที่มีต่อชาวตำบลบ้านโสก ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีหน้าที่นิยม ของมาลินอฟสกี (Malinowski) นักมานุษยวิทยาทฤษฎีหน้าที่นิยมที่กล่าวไว้ในหนังสือมนุษย์กับวัฒนธรรม ของ ยศ สันตสมบัติ (2556, หน้า 37-38) ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการแสดงแมนดะบัตเต้ากับชาวตำบลบ้านโสก

สรุปและอภิปรายผล

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการแสดงแมนดะบัตเต้า คณะบ้านโสกศิลป์ มาเรียบเรียงในเชิงพรรณนา วิเคราะห์ และสรุปผลการวิเคราะห์ พร้อมทั้งอภิปรายผล โดยนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นส่วนหนึ่งในการอภิปรายผลและสนับสนุนข้อมูลให้มีคุณค่าและได้ข้อเท็จจริงมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลดนตรีประกอบการแสดงแมนดะบัตเต้าคณะบ้านโสกศิลป์ ตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้จัดเรียงข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของการแสดงแมงตบเต่า คณะบ้านโสภศิลป์

การแสดงแมงตบเต่าคณะบ้านโสภศิลป์นั้นก่อตั้งขึ้นเพื่อฟื้นฟูการแสดงที่นับว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาวตำบลบ้านโสภให้คงอยู่ โดยมีนางเตือนใจ สิงหนันท์ เป็นผู้รวบรวมคนและจัดตั้งคณะนี้ขึ้นในปี พ.ศ. 2547 และใช้เวลาว่างหลังจากทำงานบ้าน ทำธุระส่วนตัว และเลี้ยงหลาน คือช่วงเย็นในการรวมตัวกันฝึกซ้อมการแสดง

การแสดงแมงตบเต่าคณะบ้านโสภศิลป์ ได้รับการสืบทอดด้านบทแสดงจากนายสมภาร ราชอาว และในช่วงแรกของการตั้งคณะนั้นได้นำงาปราด ธงชัย ซึ่งเคยเป็นผู้แสดงในคณะของนายคำดี พันอะ มาช่วยฝึกซ้อมการแสดง จนเป็นที่นิยมและมีการว่าจ้างไปแสดงในงานต่างๆ มากมาย ช่วยสร้างรายได้ให้กับผู้แสดง เรื่องที่นิยมแสดงคือ เรื่องจำปาสดัน เมื่อการแสดงแมงตบเต่าคณะบ้านโสภศิลป์เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ทำให้นายคมคาย หมั่นสาย อาจารย์วิทยาลัยฝึกหัดครูได้มาติดต่อให้นางเตือนใจ สิงหนันท์ และคณะ ไปแสดงที่วิทยาลัยครู เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา ต่อมานายพิสิษฐ์ สร้อยมี ตัวละครเอกในคณะ ได้ลาออกจากคณะและไปตั้งคณะแมงตบเต่าขึ้นมาใหม่ โดยใช้ชื่อว่า “คณะสิริฐบันเทิงศิลป์” ทำให้ในปัจจุบันตำบลบ้านโสภมีการแสดงแมงตบเต่าจำนวน 2 คณะ คือ คณะบ้านโสภศิลป์และคณะคณะสิริฐบันเทิงศิลป์

การแต่งกายของการแสดงแมงตบเต่าไม่ได้ระบุไว้อย่างตายตัว เปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้คิด และสร้างสรรค์ชุดที่จะใช้ในการแสดงได้โดยอิสระ มีเพียงข้อกำหนดเล็กน้อยคือ จะต้องแต่งกายให้ตรงตามเนื้อเรื่องและบทบาทที่ตนเองได้รับ ส่วนนักดนตรีก็ตามแต่สะดวก แต่ส่วนใหญ่จะเป็นผ้าลายดอก ในอดีตการแสดงแมงตบเต่าไม่ได้มีการแต่งกายด้วยเครื่องประดับหรือเสื้อผ้าหรูหรา มีเพียงชุดทำงาน หรือเสื้อผ้าที่สวมใส่กันโดยทั่วไป ผู้ชายมีการโพกผ้าขาวม้า ผู้หญิงก็จะสวมผ้าถุงพื้นเมือง เป็นต้น แต่ในปัจจุบันการการแสดงมีมากมายหลายชนิดให้ผู้คนเลือกชม ดังนั้นเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น นักแสดงคณะบ้านโสภศิลป์จึงได้คิดและประดิษฐ์เครื่องแต่งกายเพื่อใช้ในการแสดงของตน บ้างก็หาซื้อตามท้องตลาด บ้างก็หาซื้อวัสดุอุปกรณ์มาประดิษฐ์เอง

ก่อนทำการแสดงแมงตบเต่าจะกระทำการไหว้ครูดนตรีและการแสดงแมงตบเต่าก่อน ซึ่งเครื่องไหว้ครู หรือเครื่องคายที่ใช้ในการไหว้ครูมีดังนี้

1. ชั้นธ 5 ประกอบด้วย ดอกไม้ธะไรก็ได้ 5 คู่ (โดยปกติทางคณะจะใช้ดอกแก้ว ซึ่งหาได้ง่ายในบ้าน) และเทียนไข 5 คู่ หมายถึง การนอบน้อมบูชาครู
2. เครื่องแต่งหน้า ได้แก่ หวี กระจก ขี้ผึ้งสีปาก น้ำมันทาผม แป้งหอม สิ่งเหล่านี้เมื่อนำไปใช้ในการไหว้ครูแล้ว เชื่อว่าเมื่อนำมาใช้ต่อจะทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่นักแสดง เมื่อจะพูด จะกล่าว จะแสดงสิ่งใดก็จะไม่เกิดความผิดพลาด และเป็นที่ชื่นชอบของผู้ชม
3. ไข่ต้มสุก 1 ใบ เมื่อเสร็จจากการไหว้ครูแล้วจะแบ่งให้กันกินเท่าๆ กัน เพื่อความเป็นสิริมงคลของนักแสดงและนักดนตรี หมายถึง การมีน้ำใจให้กัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน
4. ด้ายขาว 1 ไจ หมายถึง จิตใจที่มีความขาวสะอาดเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันนั่นเอง
5. ผ้าขาว 1 ผืน หมายถึง ความบริสุทธิ์ เครื่องไหว้ครูทั้งหมดจะนำมาวางไว้ที่ผ้าขาวเพื่อแสดงถึงใจที่บริสุทธิ์ในการบูชาครู
6. รูป 3 ดอก หมายถึง การบูชาพระรัตนตรัย
7. เงิน 12 บาท หมายถึง เงินบูชาครู
8. แป้งน้ำหอม 1 ขวด เชื่อว่าหากไหว้ครูด้วยเครื่องหอมนี้จะทำให้เป็นที่ชื่นชอบของผู้ชม
9. เหล้า 1 ขวด การบูชาครูด้วยเหล้านี้เป็นความเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ครูชื่นชอบจึงได้จัดถวายเพื่อให้การแสดงเป็นไปอย่างราบรื่น

10. ถาดหรือจานหรือพาน 1 ใบ และแก้ว 1 ใบนำมาจัดใส่เครื่องไหว้ครูให้เป็นระเบียบและเหมาะสม

การแสดงมณฑลตำบลใช้ทำราวมาตรฐาน ในการแสดงเป็นหลัก แต่จะการแสดงอกระบ่าที่มีท่ารำแตกต่างออกไป ซึ่งการอกระบ่านั้นเป็นการแสดงต่อจากการเล่าเรื่องย่อ เมื่อจบการอกระบ่าแล้วจึงดำเนินเรื่องจนจบ ซึ่งผู้แสดงอกระบ่าจะเป็นผู้ที่แสดงในเรื่องเช่นกัน แต่มาอกระบ่าก่อนที่จะไปเปลี่ยนเครื่องแต่งกายแสดงตามบท การแสดงอกระบ่ามีท่ารำที่ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก อาศัยความพร้อมเพรียงเป็นหลัก ส่วนสถานที่แสดงและโรงแสดงในอดีตผู้ว่าจ้างจะต้องเตรียมเต้นท์ หรือสถานที่ที่เหมาะสมไว้ให้ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการกางเต้นท์และยกพื้นสูงขึ้นมาเพียงเล็กน้อย ซึ่งฝ่ายคณะไว้ด้านบนส่วนด้านหลังเป็นการชิงฉากในแต่ละฉาก เช่น ฉากในท้องพระโรง และฉากกลางป่า เป็นต้น ฉากในปัจจุบันแล้วแต่ผู้ว่าจ้างจะจัดเตรียมสถานที่ให้ โดยจะนำฉากหลังมาชิงไว้ด้านหลังเพื่อให้ทราบว่าเป็นการแสดงอะไรจากคณะอะไร

2. องค์ประกอบของดนตรีประกอบการแสดงมณฑลตำบล คณะบ้านโสภาศิลป์

การแสดงมณฑลตำบล ใช้วงดนตรีมณฑลตำบลในการบรรเลงประกอบการแสดง ซึ่งวงดนตรีมณฑลตำบลนี้ใช้เครื่องดนตรีไทยผสมกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน ประกอบด้วย ระนาดเอก ซอด้วง ซออู้ พิณแคน กลองบั๊ว ฉิ่ง และฉาบเล็ก

เพลงที่พบในบรรเลงการแสดงมณฑลตำบล มี 6 เพลง คือ เพลงโหมโรง เพลงอกระบ่า เพลงนางนาค เพลงสร้อยสนตัด เพลงเชิด และเพลงลำแคน

1. เพลงโหมโรง เมื่อทำการไหว้ครูเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักดนตรีจะทำการบรรเลงเพลงโหมโรงเป็นเพลงแรกก่อนที่จะหัวหน้าคณะจะออกมากล่าวเรื่องย่อและเริ่มทำการแสดงเริ่มการแสดง เป็นการเชิญชวนให้ผู้ที่อยู่บริเวณนั้นได้ทราบว่ากำลังจะมีการแสดงมณฑลตำบล โดยเพลงโหมโรงของคณะบ้านโสภาศิลป์นั้นเป็นการนำเอาเพลงที่ใช้ในการบรรเลงประกอบการแสดงมณฑลตำบลมาบรรเลงต่อเนื่องกัน โดยไม่ได้เรียงว่าจะต้องใช้เพลงใดก่อนหลัง แล้วแต่ระนาดจะเป็นผู้ขึ้นเพลง แต่จะบรรเลงให้ต่อเนื่องกันโดยการจบแล้วขึ้นเพลงใหม่โดยทันที นับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของวง โดยเพลงที่ใช้บรรเลงได้แก่เพลงนางนาค เพลงสร้อยสนตัด และเพลงอกระบ่า

2. เพลงอกระบ่า จะใช้บรรเลงประกอบการแสดงอกระบ่าซึ่งเป็นการแสดงชุดแรกก่อนที่จะเริ่มดำเนินเรื่องราว มีอัตราจังหวะสองชั้น ใช้บันไดเสียง ด ร ม × ซ ล มีช่วงเสียงของทำนองเพลง ใช้ช่วงเสียงอยู่ระหว่าง ลาต่ำ(ล) ถึง เรสูง(ร) มีการเคลื่อนที่ของทำนองทำนองไม่เร็วมาก มีการกระชับทำนองใช้ทำนองซ้ำในวรรคที่ 4 และ 5 มีการเคลื่อนที่ขึ้น-ลงคล้ายฟันปลา มีการกระโดดเสียง และจบด้วยเสียง โด ซึ่งเป็นโน้ตตัวแรกของบันไดเสียง ด ร ม × ซ ล มีการเกริ่นทำนอง เพื่อเชื่อมโยงในส่วนของทำนองเพลง การกระชับทำนองเพลงและยืดทำนองเพื่อทอดจบเพลง มีลักษณะเป็นเพลงท่อนเดียว โดยมีการบรรเลงทำนองเดิมซ้ำไปได้หลายรอบ แต่ละรอบสามารถพลิกเพลงโน้ตได้บ้างเล็กน้อยตามแต่ฝีมือผู้บรรเลง แต่ยังคงยึดทำนองหลักและจังหวะตามเดิม

3. เพลงนางนาค เป็นเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง ใช้บรรเลงเวลาตัวละคร ซึ่งเป็นตัวนาง รำออกมาจากหลังเวทีเพื่อจะทำการแสดงแต่ละฉาก ใช้บรรเลงรับเมื่อตัวละครขับร้องเสร็จ เมื่อบรรเลงจบเพลงระนาดจะกรอที่เสียงโด เพื่อให้เสียงกับผู้แสดงในการขับร้องต่อไปเพลงนางนาคมีอัตราจังหวะสองชั้น ใช้บันไดเสียง ด ร ม × ซ ล มีช่วงเสียงอยู่ระหว่าง ซอลต่ำ(ซ) ถึง มีสูง(มี) มีลักษณะการเคลื่อนที่ทำนองในช่วงต้นเพลงมีการเคลื่อนที่แบบขึ้น-ลงคล้ายฟันปลา มีการกระโดดเสียง และใช้การจบด้วยเสียงเร ซึ่งเป็นโน้ตตัวสองของบันไดเสียง ด ร ม × ซล มีลักษณะ เป็นเพลงท่อนเดียว โดยมีการบรรเลงทำนองเดิมซ้ำไปได้หลายรอบ แต่ละรอบ

สามารถพลิกเพลงโน้ตได้บ้างเล็กน้อยตามแต่ฝีมือผู้บรรเลง แต่ยังคงยึดทำนองและจังหวะตามเดิม มีการเกริ่นทำนองในช่วงแรกเพื่อเชื่อมไปในส่วนของทำนองเพลง มีการกระชับทำนองเพลงแล้วทอดจบ

4. เพลงสร้อยสนตัด เป็นเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงเช่นเดียวกับเพลงนางนาค แต่ใช้บรรเลงกับตัวละครตัวพระ รำออกมาจากหลังเวทีเพื่อจะทำการแสดงแต่ละฉาก ใช้บรรเลงรับเมื่อตัวละครขับร้องเสร็จ เมื่อบรรเลงจบเพลงระนาดจะกรอที่เสียงโศเพื่อให้เสียงผู้แสดงเพื่อจะทำการขับร้องต่อไป นักดนตรีจะสังเกตว่าถ้าผู้แสดงร้องว่า “แท่นั่ว” และแสดงว่าต้องรับเพลงสร้อยสนตัดมีอัตราจังหวะสองชั้น ใช้บันไดเสียง ด ร ม ข ซ ล เพลงสร้อยสนตัดใช้ช่วงเสียงอยู่ระหว่าง ซอลต่ำ(ซ) ถึง มีสูง(มี) ขึ้นเพลงด้วยลูกเท่าซอล จากนั้นมีการดำเนินทำนอง เคลื่อนที่ของเสียงขึ้น-ลง คล้ายฟันปลา และตอนท้ายเพลงจะเคลื่อนที่เสียงเรียขึ้นแล้วต่ำลงมาจบด้วยเสียงโศ ซึ่งเป็นโน้ตตัวแรกของบันไดเสียง ด ร ม ข ซ ล มีลักษณะเป็นเพลงท่อนเดียว โดยมีการบรรเลงทำนองเดิมซ้ำไปได้หลายรอบ แต่ละรอบสามารถพลิกเพลงโน้ตได้บ้างเล็กน้อยตามแต่ฝีมือผู้บรรเลง แต่ยังคงยึดทำนองและจังหวะตามเดิม มีการเกริ่นทำนองในช่วงแรกเพื่อเชื่อมไปในส่วนของทำนองเพลง แล้วการกระชับทำนองสลับการยึดและยึดทำนองเพื่อทอดจบเพลง

5. เพลงเชิด ใช้จังหวะฉิ่งพิเศษ ดีเฉพาะเสียงฉิ่ง ในอัตราจังหวะชั้นเดียว ส่วนกลองใช้การตียืนเสียงต๋อๆ กันในอัตราจังหวะชั้นเดียวจนจบเพลง ใช้สำหรับตัวละครเดินทางไกลด้วยการวิ่ง หรือขี่ม้า และใช้ตอนตัวละครต่อสู้กัน ใช้การตีฉิ่งพิเศษ (เสียงฉิ่งอย่างเดียว) ชั้นเดียว กลองตียืนจังหวะชั้นเดียว ใช้บันไดเสียง ด ร ม ข ซ ล ใช้ช่วงเสียงอยู่ระหว่าง ซอลต่ำ(ซ) ถึง เรสูง(เร) มีทำนองกระชับ ขึ้นต้นเพลงด้วยลูกเท่าซอล จากนั้นมีการดำเนินทำนอง เคลื่อนที่ของเสียงขึ้น-ลง คล้ายฟันปลา และตอนท้ายเพลงจบด้วยเสียง ซ ซึ่งเป็นโน้ตตัวที่ห้าของบันไดเสียง ด ร ม ข ซ ล และเป็นโน้ตเสียงเดียวกับโน้ตตัวแรกของเพลง มีลักษณะเป็นเพลงท่อนเดียว โดยมีการบรรเลงทำนองเดิมซ้ำไปได้หลายรอบ แต่ละรอบสามารถพลิกเพลงโน้ตได้บ้างเล็กน้อยตามแต่ฝีมือผู้บรรเลง แต่ยังคงยึดทำนองและจังหวะตามเดิม ทำนองเพลงมีลักษณะกระชับทำนอง โดยการบรรจตุ๋นโศลงห้องเพลงเต็มห้องเกือบทุกห้องยกเว้นห้องที่ 1 ของเพลง ในวรรคที่ 1 ของเพลงเป็นการเกริ่นทำนองโดยใช้ลูกเท่าเสียง ซ เพื่อเชื่อมไปในส่วนของทำนองเพลง

6. เพลงลำแคนจะเป็นการคันสด โดยผู้ที่เป่าแคนจะต้องใช้ไหวพริบในการคันกลอนตามคำร้องของผู้แสดง โดยผู้แสดงจะร้องเป็นทำนองหมอลำเพื่อขอบคุณผู้ชม จะใช้ในช่วงสุดท้ายของการแสดง มีจังหวะสนุกสนาน นักแสดงทุกคนออกมารำด้านหน้า และกล่าวคำขอบคุณและอำลาผู้ชม

การบรรเลงดนตรีของนักดนตรีเมฆดับเต้าคณะบ้านโสภณศิลป์นั้น พบว่า ก่อนทำการแสดงจะต้องมีการโหมโรงก่อน แล้วตามด้วยเพลงออกกระบำ จากนั้นจึงใช้เพลงตามบทแสดง ถ้าผู้แสดงร้องทอดว่า “...แท่นั่ว” แล้วมีตัวละครตัวนางจะรำออกมาแสดง จะใช้เพลงนางนาค หากเป็นตัวละครพระ จะใช้เพลงสร้อยสนตัด จากนั้นระนาดเอกจะกรอเสียง ด เพื่อให้เสียงกับตัวละคร ตัวละครจะขึ้นเนื้อร้องด้วยคำว่า “บัดนี้... (บัดนี้)...แต่นั่น...(ตั้งแต่นั้น)... มื่อนี้...(วันนี้)... แต่หากเป็นฉากเดินทางไกลด้วยพาหนะ เช่น ม้า หรือการสู้รบกันจะใช้เพลงเชิด และใช้เพลงลำแคนโดยการคันสดตามกลอนของนักแสดง

การบรรเลงเพลงแต่ละเพลงจะบรรเลงไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ค่อยมีการแปรทำนองไปจากเดิมมากนัก เพลงออกกระบำ เพลงนางนาค เพลงสร้อยสนตัด และเพลงเชิดนั้น มีการใช้บันไดเสียงเดียวกัน คือ ด ร ม ข ซ ล มีการใช้อัตราจังหวะ 2 แบบ ได้แก่ แบบช้า คือ อัตราจังหวะสองชั้น พบในเพลงออกกระบำ เพลงนางนาค และเพลงสร้อยสนตัดซึ่งทั้งสามเพลงนี้มีอัตราจังหวะเหมือนกันจึงถูกนำมาบรรเลงต่อกันเพื่อใช้ในการบรรเลงเป็นเพลงโหมโรงก่อนเริ่มทำการแสดง และแบบเร็ว คืออัตราจังหวะชั้นเดียว พบในเพลงเชิด ใช้การตีฉิ่งแบบพิเศษ และตีกลองยืนเสียงเดียว

3. บทบาทหน้าที่ของการแสดงแมงตบเต่าที่มีต่อชาวตำบลบ้านโสก

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่การแสดงแมงตบเต่าคณะบ้านโสกศิลป์นั้น พบว่าการแสดงแมงตบเต่ามีบทบาทหน้าที่ต่อชาวตำบลบ้านโสกในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านความบันเทิง ช่วยสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินบันเทิงใจให้กับคนในชุมชน
2. ด้านความสามัคคี ช่วยสร้างความสามัคคีให้กับชาวบ้านในการทำงานต่างๆ ร่วมกัน
3. ด้านวัฒนธรรม การร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของตนให้ดำรงอยู่สืบไป
4. ด้านอาชีพ ช่วยสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนจากการจัดการแสดง
5. ด้านการเผยแพร่ชื่อเสียงของตำบล ช่วงสร้างชื่อเสียงให้กับตำบลบ้านโสก เพราะการแสดงแมงตบเต่านี้เป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาวตำบลบ้านโสก

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของการแสดงแมงตบเต่า คณะบ้านโสกศิลป์

เมื่อนำสภาพพื้นที่ของอำเภอหล่มสัก มาวิเคราะห์แล้วจะพบว่าชาวอำเภอหล่มสักบางส่วนนั้นมิใช่เชื้อสายมาจากเวียงจันทน์ เมื่ออพยพเข้าอยู่ร่วมกันแล้วทำให้ภาษาและวัฒนธรรมได้กลืนกัน ดังนั้นวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของชาวอำเภอหล่มสักมีความคล้ายคลึงกับชาวเวียงจันทน์ทั้งด้านการปลูกสร้างบ้านเรือน วัฒนธรรม ประเพณี นิทานพื้นบ้าน และการแสดง ดังนั้นการแสดงแมงตบเต่าน่าจะได้รับการสืบทอดมาจากเวียงจันทน์เช่นกัน ต่อมามีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของชาวอีสานเข้ามายังอำเภอหล่มสัก โดยเฉพาะหมอลำ ซึ่งมีลักษณะการแสดงที่มีความคล้ายคลึงกับการแสดงแมงตบเต่าแต่มีรูปแบบการแสดงที่เร้าใจกว่า จึงทำให้ผู้คนหันไปสนใจหมอลำมากขึ้นลดความนิยมการแสดงแมงตบเต่าลง จึงได้เกิดการฟื้นฟูเอกลักษณ์ของตนเองขึ้น ของเดือนใจ สิงหนันท์ (2547) ได้ก่อตั้งขึ้นการแสดงแมงตบเต่า คณะบ้านโสกศิลป์ โดยรับรูปแบบการแสดง และบทละครมาจากคณะของนายสมภาร ราชอาจ ซึ่งบทแสดงที่ใช้กันนั้นเป็นวรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่องจำปาสดัน นับเป็นการอนุรักษ์นิทานและวรรณกรรมพื้นบ้าน ที่เป็นภูมิปัญญาที่มีการถ่ายทอดในสังคมด้วยการเล่าที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งคณะแมงตบเต่าได้เล่าเรื่องราวผ่านรูปแบบของการแสดงที่ลักษณะการร้องสลับกับการเจรจาโดยใช้ภาษาท้องถิ่น (ภาษาหล่ม) เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจง่าย ตรงกับทฤษฎีการแพร่กระจายของคาล โคเรน และ สติธ ทอมป์สัน

การจัดการแสดงแมงตบเต่า คณะบ้านโสกศิลป์ มีการจัดลำดับการแสดงดังนี้

1. ไหว้ครู ก่อนทำการแสดงจะต้องกระทำการไหว้ครูเสียก่อน โดยหัวหน้าคณะจะเป็นผู้นำกล่าว ไหว้ครู โดยไม่มีบทไหว้ครู หัวหน้าคณะจะคิดคำกล่าวเพื่อขอพรจากครู เมื่อไหว้ครูเสร็จนักแสดง และนักดนตรีจะนำเครื่องไหว้ครูมาประพรมตามร่างกาย และดื่มเหล้าเพื่อความเป็นสิริมงคล และให้การแสดงเป็นไปอย่างราบรื่น มีความประทับใจแก่ผู้ชมและเครื่องไหว้ครูการแสดงแมงตบเต่ามีเครื่องไหว้ครูคล้ายคลึงกับการไหว้ครูของหมอลำดังเช่นราตรี ศรีวิไลได้กล่าวไว้

2. การโหมโรง หลังจากเสร็จสิ้นการกระทำการไหว้ครูแล้ว นักดนตรีจะโหมโรงเพื่อเตรียมความพร้อม และเชิญชวนให้คนมาชมการแสดง

3. การเกริ่นนำเรื่องย่อที่จะทำการแสดง ขั้นตอนนี้หัวหน้าคณะจะออกมากล่าวเรื่องย่อให้ผู้ชมได้ทราบเรื่องราวที่จะแสดงนี้เป็นอย่างไร มีความสนใจอย่างไร เพื่อให้ผู้ชมได้คอยติดตาม

4. การออกกระบี่ เมื่อจบการเกริ่นนำเรื่องย่อแล้ว ดนตรีจะบรรเลงเพลงออกกระบี่ ผู้แสดงก็จะออกมาระบำตามจังหวะดนตรี

5. การดำเนินการแสดงตามท้องเรื่อง หลังจากที่อยู่กระบ่าแล้ว นักดนตรีและนักแสดงจะทำการแสดงตามท้องเรื่องในตอนนั้นๆ จนจบตอน

6. การขอบคุณผู้ชม และจบการแสดง เมื่อแสดงจนจบตอนนั้นๆ แล้ว นักแสดงทั้งหมดจะออกมาด้านหน้าเวทีแล้วทำการลำแคน โดยนักแสดงจะขับร้องเพลงเพื่อขอบคุณผู้ชม ส่วนนักดนตรีจะทำการดันเพลงตามคำร้องของนักแสดง

ซึ่งขั้นตอนการแสดงที่ 1-4 และ 6 มีความคล้ายคลึงกับการแสดงของลิเก ที่มีการโหมโรง เล่าเรื่องย่อ และออกแขก แล้วจึงทำการแสดงตามท้องเรื่องแล้วจบด้วยการที่นักแสดงทุกคนออกมาด้านหน้าเวทีเป็นการจบการแสดงหรือลาโรง การแสดงแมงต๊อบแต่มีความความคล้ายคลึงกับการแสดงหมอลำในส่วนของการขับร้องเป็นทำนองโดยใช้ภาษาท้องถิ่นของตนเอง ดังเช่น ฐปนรินทร์ ต้นสกุล ขุนเดช เดชกมล และจุฑพร วิจารณ์ท์ ได้กล่าวไว้

2. องค์ประกอบของดนตรีประกอบการแสดงแมงต๊อบแต่ คณะบ้านโสกศิลป์

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงแมงต๊อบแต่มีลักษณะเป็นการประสมระหว่างเครื่องดนตรีไทย กับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน โดยแยกออกเป็นเครื่องดนตรีไทย ได้แก่ ฆ้องวงเล็ก ซออู้ ฉิ่ง และฉาบเล็ก เครื่องดนตรีพื้นบ้านได้แก่ กลองบั้ง พิณ และแคน ซึ่งในส่วนของดนตรีไทยนั้นมีความสำคัญในช่วงของการบรรเลงเพลงโหมโรง เพลงออกกระบ่า เพลงเชิด และเพลงสร้อยสนตัด ส่วนเครื่องดนตรีพื้นบ้านนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดันทำนองเพลงมานักแสดงเพื่อลาโรง หรือจบการแสดง

เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงแมงต๊อบแต่ได้แก่ 1) เพลงโหมโรง 2) เพลงออกกระบ่า 3) เพลงนางนาค 4) เพลงสร้อยสนตัด 5) เพลงเชิด และ 6) เพลงลำแคน

เมื่อพิจารณาแล้วสังเกตได้ว่าการใช้เพลงโหมโรงแล้วตามด้วยการออกกระบ่าซึ่งมีความคล้ายคลึงกับลิเกที่มีการโหมโรงแล้วออกแขก จากนั้นจึงใช้เพลงตามบทแสดง โดยการแสดงแมงต๊อบแต่นั้นถ้าผู้แสดงร้องท่อนว่า “...แต่แนว” แล้วมีตัวละครตัวนางจะร้องออกมาแสดง จะใช้เพลงนางนาค หากเป็นตัวละครพระ จะใช้เพลงสร้อยสนตัด จากนั้นระนาดเอกจะกรอเสียง ด เพื่อให้เสียงกับตัวละคร ตัวละครจะขึ้นเนื้อร้องด้วยคำว่า “บัดนี้...(บัดนี้), แต้นั้น...(แต่นั้น), มื่อนี้...(วันนี้) แต่หากเป็นฉากเดินทางไกลด้วยพาหนะ เช่น ม้า หรือการสู้รบกันจะใช้เพลงเชิด และใช้เพลงลำแคนโดยการดันสดตามกลอนของนักแสดง

เมื่อทำการวิเคราะห์ลักษณะทางดนตรี พบว่า การบรรเลงเพลงประกอบการแสดงแมงต๊อบแต่นั้นจะดำเนินการบรรเลงไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ค่อยมีการแปรทำนองไปจากเดิมมากนัก ส่วนเพลงที่ใช้ในการบรรเลงทั้งหมดอยู่ในบันไดเสียงเดียวกัน คือ ด ร ม × ซ ล ซึ่งตรงกับการวิจัยเรื่องดนตรีต๊อบแต่ จังหวัดอุดรธานีของอำนาจ บุญอนันท์ มีการใช้อัตราจังหวะ 2 แบบ ได้แก่ แบบช้า คือ อัตราจังหวะสองชั้น พบในเพลงออกกระบ่า เพลงนางนาค และเพลงสร้อยสนตัดซึ่งทั้งสามเพลงนี้มีอัตราจังหวะเหมือนกันจึงถูกนำมาบรรเลงต่อกันเพื่อใช้ในการบรรเลงเป็นเพลงโหมโรงก่อนเริ่มทำการแสดง และแบบเร็ว คืออัตราจังหวะชั้นเดียว พบในเพลงเชิด และเพลงลำแคน เพลงเชิดนั้นใช้การตีฉิ่งแบบพิเศษ และตีกลองยืนเสียงเดียว ซึ่งการแบ่งจังหวะแบบช้าและเร็ว ส่วนเพลงลำแคน นับเป็นเพลงลา โดยใช้แคน บรรเลงดันเพลงตามการขับร้องของผู้แสดงเพื่อขอบคุณและลาผู้ชม

3. บทบาทหน้าที่ของการแสดงแมงต๊อบแต่ที่มีต่อชาวตำบลบ้านโสก

จากการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของการแสดงแมงต๊อบแต่ คณะบ้านโสกศิลป์ตามทฤษฎีของมาลินอฟสกี พบข้อมูลดังนี้

1. ช่วยสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินบันเทิงใจให้กับคนในชุมชน ส่วนด้านร่างกาย

2. สร้างความสามัคคีให้กับชาวบ้านในการทำงานต่างๆ ร่วมกัน
3. การร่วมกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของตนให้ดำรงอยู่สืบไป
4. ช่วยสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนจากการจัดการแสดง
5. สร้างชื่อเสียงให้กับตำบลบ้านโสก เพราะการแสดงแมงต๋มต๋านนั้นเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญ

ของชาวตำบลบ้านโสก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ยังพบว่าการแสดงแมงต๋มต๋านที่ยังใช้แสดงอยู่ในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ อีกหลายคณะ ซึ่งแต่ละคณะก็จะมีรูปแบบลักษณะที่มีความโดดเด่นแตกต่างกันออกไป น่าจะมีการศึกษาวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการแสดงแมงต๋มต๋านให้ครบทุกคณะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบของดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงแมงต๋มต๋านที่มีการแพร่กระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

เตือนใจ สิงหนันท์. (2548, กรกฎาคม 11). ชมรมผู้สูงอายุตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์.

สัมภาษณ์.

ยศ สันตสมบัติ. (2556). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.